

Georges Vantongerloo (Antwerp 1886 - Paris 1965)

Fonction de lignes (Functie van lijnen), 1937

Olie op triplex

Gesigeneerd, gedateerd en met de inscriptie fonction de lignes G. Vantongerloo 1937 op de achterkant

368 x 780 mm

Exhibitions

Tentoonstelling

Parijs, Montparnasse, 1937

Paris, Galerie de Berri, *Georges Vantongerloo, 1909-1939, 30 jaar onderzoek*, februari 1943, nr. 113.

Parijs, Palais des Beaux-Arts, *1ste salon des Réalités Nouvelles, abstraete, concrete, constructivistische, niet-figuratieve kunst*, juli-augustus 1946.

Zürich, Kunsthau, Antoine Pevsner, *Georges Vantongerloo, Max Bill*, oktober-november 1949, nr. 42.

Rome, Fondazione Origine, *Eerbetoorn aan Georges Vantongerloo*, mei 1953, nr. 6.

Keulen, Galerie Gmurzynska, *De Boeck, Joostens, Servranckx, Vantongerloo, Pioniers van de abstraete kunst, België 1915-1960*, november 1976-februari 1977, p. 92, nr. 64 (afgebeeld ondersteboven).

Zürich, Kunsthau, *Georges Vantongerloo*, april-mei 1981, p. 79, nr. 113.

Literature:

Problem of contemporary art, Vantongerloo, Paintings, Sculptures, Reflections, New York, 1948, vol. V, p. XV (afgebeeld, pl. 23).

Gal. Gmurzynska, Keulen, p. 87 (pagina's verwisseld) ill in kleur

Phil Mertens, *Georges Vantongerloo (1886-1965)*, KMSKB, Brussel 1981, p. 95 ill nr 113 en p. 24 (foto van Vantongerloo in zijn atelier met op de achtergrond het werk).

Artist description:

Vantongerloo volgde omstreeks 1900 een opleiding aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Brussel en de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten van Antwerpen. Tussen 1910 en 1917 maakte hij beelden in figuratieve stijl, die geleidelijk van academisch naar post-impressionistisch evolueerde. Hij was een belangrijke pionier van de abstracte schilderkunst.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog raakte hij in 1914 als soldaat van het Belgische leger gewond, waarna hij het front mocht verlaten. Gedurende de rest van deze oorlog verbleef hij als vluchteling in Voorburg bij Den Haag, waar hij in oktober 1917 op een solotentoonstelling bij Kunstkring Hollando-Belge voor het eerst ook schilderijen exposeerde. In Den Haag ontmoette hij de futurist Jules Schmalzigaug, die hem ongetwijfeld heeft ingeleid tot de moderne kunst.[2] Niet lang daarna kwam hij in contact met Theo van Doesburg, Bart van der Leek en Piet Mondriaan. In 1917 raakte hij betrokken bij kunstbeweging en tijdschrift *De Stijl*. In november 1918 onderschreef hij, naast Theo van Doesburg, Robert van 't Hoff, Vilmos Huszár, Anthony Kok, Piet Mondriaan en Jan Wils, het Eerste Manifest van de gelijknamige groep.[3]

In Voorburg begon hij zich te verdiepen in de wiskunde, die hem, zo was zijn overtuiging, in staat zou stellen om het grote mysterie van de kosmos in meetbare vormen weer te geven. Hij stortte zich op de bestudering van geometrie, natuurkunde en kosmologie. Hij pleitte voor een wetmatige beeldende kunst met zuiver mathematische verhoudingen. Vanaf 1917 maakte hij zuiver geometrisch abstracte werken. Zijn traliewerkachtige composities lijken van op afstand volkomen willekeurig, maar de plaatsing van de lijnen en vlakken wordt nagenoeg volledig bepaald door mathematisch bepaalde verhoudingen. De aard van de kleur was bepalend voor de grootte van het kleurvlak.

In tegenstelling tot Piet Mondriaan week hij gaandeweg af van de allesoverheersende rechte lijn en hoek en schilderde ook andere meetkundige vormen zoals cirkel en ovaal. Buiten de primaire kleuren (magenta, cyaan en geel) paste hij ook mengkleuren toe. Daardoor vervreemde hij van het puristische *De Stijl* idioom en verliet de groep in 1921. Vantongerloo beriep zich ook binnen de Stijlgroep het meest op de exacte wetenschappen. Hij trachtte de kleurwetmatigheden te achterhalen, door geluids- en kleurharmonieën met elkaar te verbinden.

In 1919 verhuisde hij met zijn Nederlandse vrouw Tine naar Menton in Zuid-Frankrijk. Hij voorzag in hun onderhoud met bronzen portretbustes en traditionele schilderijen. Hij kwam in contact met Max Bill die veel van zijn tentoonstellingen organiseerde. In 1924 publiceerde Vantongerloo het pamflet "*l'Art et son avenir*". In 1928 verhuisde de kunstenaar-theoreticus naar Parijs. In 1931 was hij samen met Theo van Doesburg, Naum Gabo en Antoine Pevsner stichter van de kunstbeweging Abstraction-Création in Parijs.

In de jaren twintig en dertig van de 20e eeuw deed hij onderzoek naar de ruimtelijke en volumetrische verhoudingen en paste die toe in zogenoemde "Sferische constructies" of "Interrelaties van massa's".

Vantongerloo slaagde er als eerste in om de esthetische principes van de Nieuwe Beelding toe te passen in sculpturen. Hij ontwierp ook vliegvelden, bruggen en andere infrastructuur, maar geen van zijn planologische en bouwkundige ontwerpen is ooit uitgevoerd. In 1931 gaf hij zijn ambities op dit terrein dan ook op.

Vanaf het midden van de jaren veertig paste hij steeds meer gebogen lijnen toe in reeksen van zeer fijne beeldhouwwerken met gebogen repen van ijzer, nikkel en zilver, die zich demonstratief als linten om hun as kronkelen. Deze werken noemde hij "Eindeloze Ruimte" of "Kosmisch Element". Het zijn draadsculpturen die ruimte en dynamiek suggereren. In 1936 nam hij deel aan de tentoonstelling "Cubism and Abstract Art" in het Museum of Modern Art te New York. In 1943 ging zijn eerste solotentoonstelling door in de Galerie de Berri te Parijs.

Vanaf de late jaren veertig werkte hij meer met intuïtieve, organische vormen in plexiglas die verwijzen naar kosmische begrippen als ruimte, oneindigheid, beweging enz. Hij experimenteerde met nieuwe materialen als perspex, voor transparante constructies die sterrenstelsels en kosmische oneindigheid

verbeelden. In 1949 ging een groepstentoonstelling door in het Kunsthaus Zürich te Zürich samen met Max Bill en Antoine Pevsner. In 1962 ging er een grote retrospective van Vantongerloo door in de Marlborough New London Gallery. Vantongerloo's werk heeft verwantschappen met de stijlbeweging Zero. Zijn werk is over geheel Europa te vinden in de belangrijkste musea voor moderne kunst.